

Φυσικό Περιβάλλον

Στο Β άκρο της παραλίας του Μώλου βρίσκεται το ακρωτήριο Πουριά. Την ονομασία του οφείλει στο παραθαλάσιο αρχαίο λατομείο πουριών, ένα συνολικό τοπίο πραγματικά μοναδικό. Είναι εντυπωσιακά τα ίχνη των λαξεύσεων που απομένουν, όχι μόνον από την αρχαία αλλά και από την νεότερη εποχή.

Αρχαίο Λατομείο των Πουριών

ΚΕΙΜΕΝΟ: Θεόφιλος Μπασγιουράκης
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Άννα Καλαϊτζή

Ρεαλιστικές κάθετες τομές στα τοιχώματα των πουριών. Στο Βάθος η Χώρα με το Κάστρο.

Η παραλία του Μώλου καταλήγει στο ακρωτήριο «**Πουριά**». Το τοπίο είναι, όχι μόνον στην Σκύρο και στην Ελλάδα αλλά - θα τολμούσα να πω - και σ' ολόκληρο τον κόσμο, μοναδικό. Είναι το αρχαίο, παραθαλάσσιο λατομείο των Πουριών. Επισκεφθήκαμε την περιοχή σε διάφορες ώρες της ημέρας: νωρίς το πρωί, μεσημέρι και απόγευμα, όταν γλυκαίνει ο φωτισμός. Κάθε ώρα έχει τη δική της αισθητική. Η θάλασσα, οι λαξεμένοι πωρόλιθοι, τα Βρυκολακονήσια, τα εκκλησάκια Αγίου Νικολάου και Αγίου Ερμόλαου, καθώς κυλούν οι ώρες, αποκτούν μια δική τους, ξεχωριστή κάθε φορά, γοητεία. Μια γοητεία, που μας αποκαλύπτεται από τα χαράματα ακόμη, πριν από το ξύπνημα του ήλιου στα σκοτεινά βάθη του Αιγαίου. Είναι μια ώρα εξωπραγματικής γαλήνης

και ηρεμίας. Πολύ κοντά στην φινετσάτη, καμπυλόγραμμη φιγούρα του κατάλευκου ανεμόμυλου μας γενέφει άλλη μια λευκή σιλουέττα, τετράγωνη αυτή. Είναι η ασβεστοχρισμένη πρόσοψη του υποσκαφου ξωκκλησιού του **Αγίου Νικολάου**. Το λιλιπούτειο εκκλησάκι - όπως άλλωστε τα περισσότερα στην Σκύρο - μόλις χωράει στο εσωτερικό του τρεις - τέσσερις πιστούς. Είναι κυριολεκτικά λαξευμένο στα έγκατα ενός πελώριου, συμπαγούς πέτρινου όγκου, με εμφανή τα σημάδια της λατόμευσης στις κάθετες πλευρές.

Ένα άλλο εκκλησάκι, αυτό του **Αγίου Ερμόλαου**, ξεχωρίζει πάνω από τους τραχείς βράχους στο αντικρινό ομώνυμο νησιδάκι. Είναι ένα από τα έξι - συνολικά - βραχονήσια και ξέρες, γνωστά με την ονομασία «**Βρυκολακονήσια**».⁽¹⁾ Ο

(1) Ονομάστηκαν έτσι, πάνω από 200 χρόνια πριν, επειδή εκεί έριχναν - σύμφωνα με την λαϊκή παράδοση - όσους είχαν προσβληθεί από πανούκλα. Τους άφηναν, λοιπόν, άψαλτους και άταφους πάνω στα βράχια, με αποτέλεσμα να βρυκολακιάζουν.

**Το υπόσκαφο εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου. Χρωματική αντίθεση και –ταυτόχρονα- αρμονία με το σκούρο και το λευκό.
Η απλόχωρη αμμουδιά προς Μώλο και Μαγαζιά.**

Αρχαίο Λατομείο Πουριών. Από το στενό άνοιγμα
προβάλλει το Κάστρο.

Το περίφημο, υπερφυσικό πέτρινο «μανιτάρι», το εντυπωσιακότερο –ίσως- και πιο πολυφωτογραφημένο θέμα στα Πουριά.

μύλος και τα δύο ξωκκλήσια είναι οι μόνες λευκές πινελιές που παρεμβάλλονται ανάμεσα στις καφετιές, γκριζωπές αποχρώσεις των πετρωμάτων των Πουριών. Τα βήματά μας μάς οδηγούν πίσω από το εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου, στην βραχώδη ακτογραμμή. Πέτρες αιχμηρές σαν λόγχες και αναρίθμητες κάθετες και οριζόντιες λαξεύσεις στους πώρινους βράχους, δημιουργούν ένα τοπίο ασυνήθιστο, μοναδικό. Είναι το αρχικό λατομείο των Πουριών που, 2000 περίπου χρόνια πριν, τροφοδοτούσε με δομικό υλικό τους τότε κατοίκους του νησιού. Η λειτουργία, μάλιστα, του λατομείου συνεχίστηκε και στους νεότερους χρόνους, μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Κοιτάσματα πωρόλιθου παρατηρούνται σε αρκετά σημεία της Σκύρου, στις Β, ΒΑ και Α ακτές. Ο πωρόλιθος ή πώρος είναι αποθέσεις ασβεστιτικού ψαμμίτη. Η διαγένεσή του ⁽²⁾ έχει γίνει σε παράκτια - χερσαία περιβάλλοντα με επίδραση κυρίως μετεωρικού και λιγότερο θαλασσινού νερού. Χαρακτηριστικό γνώρισμα του πώρου είναι ότι αποτελεί λαξεύσιμο υλικό, το οποίο εξορύσσονταν από τους ιστορικούς κατοίκους της Σκύρου για να αξιοποιηθεί σχεδόν αποκλειστικά ως δομικό υλικό.

Περιδιαβαίνουμε ανάμεσα στις ορθογώνιες τομές των βράχων, που στα χαμηλότερα σημεία έχουν κατακλυσθεί, με την πάροδο των αιώνων, από το θαλασσινό

(2) Διαγένεση είναι το σύνολο των φυσικών, χημικών και βιολογικών διεργασιών που υφίσταται ένα ίζημα (υπόλειμμα στερεών υλικών που κατακάθεται στον πυθμένα) από τη στιγμή της απόθεσης μέχρι τη μετατροπή του σε συνεκτικό πέτρωμα (π.χ. ο ψαμμίτης προκύπτει από διαγένεση της άμμου).

Εισχωρώντας στο υπόσκαφο
εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου.

Το εκκλησάκι του Αγίου Ερμόλαου, στο ομώνυμο βραχονήσι. Ο Άγιος Ερμόλαος προστάτης και γιατρός των παιδιών. Οι Σκυριανοί τιμούν με λαμπρή γιορτή την μνήμη του στις 25-26 Ιουλίου.

νερό. Ένα νερό τελείως ακύμαντο τούτη την πρωινή ώρα, σαν μια τεράστια φυσική πισίνα που περικλείει μέσα της τις γειτονικές βραχονησίδες και εκτείνεται σ' όλο τον ορίζοντα, ως τις αντικρινές κακοτράχαλες ακτές του νότιου τμήματος του νησιού.

Είναι εντυπωσιακά τα σχήματα και οι όγκοι των βράχων που έχουν απομείνει μετά την πολύχρονη λατόμηση στο λατομείο των Πουριών. Ακόμη εντυπωσιακότερο όμως είναι το διάσημο «**Μανιτάρι**», ο επιβλητικός και μοναδικός αυτός όγκος πωρόλιθου, που σαν πελώριο φυσικό μανιτάρι, εξέχει πάνω από την άμμο της ακτής. Πλησιάζουμε τον συμπαγή βράχο, παρατηρούμε με θαυμασμό τον όγκο και το παράξενο σχήμα του, στενό στη βάση και εξαιρετικά ογκώδες πιο πάνω, σαν ένα υπερφυσικό πέτρινο μανιτάρι. Που αποτελεί αναμφισβήτητα, μετά τον εντυπωσιακό, οικισμό της Χώρας, το δεύτερο πιο πολυφωτογραφημένο

και διάσημο σημείο του νησιού.

Τις μεσημεριανές ώρες μεταβάλλεται δραματικά η εικόνα των Πουριών. Ο ανεπαίσθητος, τραγουδιστός, πρωινός φλόισβος της μπουνάτσας έχει παραχωρήσει τη θέση του στις λαχανιασμένες ανάσες και στ' αφρισμένα κύματα του γραιγίου. Το φως έχει σκληρύνει, τα γήινα, ζεστά χρώματα του πωρόλιθου έχουν ξεθωριάσει. Αντίθετα, το διακριτικό λευκό στα ξωκκλήσια και στο Μύλο έχει γίνει άγριο, εκθαμβωτικό. Ακόμα κι οι γλάροι που γυροπετούσαν νωχελικά και ήρεμα το πρωί, μοιάζουν τώρα ανήσυχτοι, πετούν νευρικά και κρώζουν ασταμάτητα. Με τέτοιες συνθήκες, δεν χαιρέται όσο θα 'πρεπε τον περίπατό του ο επισκέπτης. Μα ούτε κι ο φωτογράφος μπορεί να αποτυπώσει το εκπληκτικό τούτο τοπίο στις ωραιότερές του στιγμές.

Το μεσημέρι, ωστόσο, έχει και μια ευχάριστη πλευρά. Αφήνει αρκετό χρόνο για μια ανάπαυλα, για μια ανασυγκρότηση

και χαλάρωση στο δωμάτιο του ξενοδοχείου, σ' ένα καφέ ή σ' ένα ταβερνάκι παρέα με νόστιμα, ντόπια μεζεδάκια και ψαράκια. Αυτές οι θερμές ώρες της ημέρας είναι οι πιο χαρακτηριστικές για να εκτιμήσει κανείς την αξία - και την αναγκαιότητα - της μεσημεριανής σιέστας του ελληνικού καλοκαιριού. Άλλωστε, δεν αργεί να 'ρθει το δειλινό. Πριν ο ήλιος αποσυρθεί πίσω από τον βράχο του Κάστρου και βυθίσει τον τόπο στη σκιά, μεσολαβεί αρκετός χρόνος για να 'αναδειχθούν και πάλι οι γήινοι χρωματικοί τόνοι του αρχαίου λατομείου των Πουριών. Κι αν κάποιος θέλει να ζήσει όλη τη ρομαντικότητα των στιγμών, μπορεί να παρατείνει την παραμονή του στο καφέ-μπαρ του Μύλου ή σε κάποιο σημείο της ακροθαλασσιάς αυτού του εξωπραγματικού τοπίου των Πουριών. Κόχυλας, θάλασσα, φεγγάρι, φώτα του Κάστρου. Τι άλλο μπορεί να πεθυμήσει κανείς τούτες τις ώρες από τη Σκύρο!

Η ανύψωση της στάθμης της θάλασσας στη διάρκεια των αιώνων, είναι ολοφάνερη στο λατομείο των Πουριών.

